

SOCIALNO DELO, 46 (2007), 1

Mojca Pajnik
MEDIJSKE PODOBE O BEGUNCIH

V prispevku so analizirana medijska besedila na temo beguncev in begunstva, objavljena v slovenskih tiskanih medijih v obdobju 2003–2005. Tema je povečini vezana na položaj posameznikov in posameznic, ki so prišli v Slovenijo v času izbruha vojne v Bosni in Hercegovini (1992–1993). To je bilo tudi obdobje najbolj intenzivnega poročanja medijev v 90-ih letih. Dosedanje analize retorike begunske politike v Sloveniji so pokazale procese ideološke legitimizacije diskriminatornih diskurzov. Begunce so opredeljevali kot problem, kot grožnjo javnemu redu in varnosti slovenske države. Danes se v povezavi s proučevano temo odpirajo nekatera nova vprašanja. Po več kot desetletju se nekatere vsebine spreminjajo, čeprav se legitimizacijski toni, ki begunce inkriminirajo kot grožnjo nacionalni državi, ohranjajo. Analiza je pokazala, da o beguncih še vedno poročajo kot o številčno veliki grožnji in da je državniška drža še vedno lahko legitimizacijski okvir za nekatere diskriminatorne diskurzivne obrate. Na drugi strani pa je mogoče zaznati nekatere premike v poročanju, na primer, pojavljanje zgodb, v katerih govorijo begunci, ali poročanje o težavah, s katerimi se soočajo begunci pri iskanju zaposlitve ali stanovanja.

Ključne besede: kritična diskurzivna analiza, novinarska besedila, strategije legitimizacije, diskriminacija, protidiskriminatorni angažma.

Dr. **Mojca Pajnik** je raziskovalka na Mirovnem inštitutu – Inštitutu za sodobne družbene in politične študije v Ljubljani, Mirovni inštitut, Metelkova 6, 1000 Ljubljana, 01 2347720 [mojca.pajnik@mirovni-institut.si].

Darja Kobal Grum, Barbara Kobal
SMERNICE ZA ZAGOTAVLJANJE PRAVIC NAJMLAJŠIH SLEPIH IN SLABOVIDNIH OTROK

V večini evropskih držav slepi in slabovidni otroci prejemajo vrsto ustrezne strokovne pomoči centrov, ki so se

preoblikovali iz zavodov in s svojimi mobilnimi strokovnimi službami delujejo v matičnih okoljih posameznih uporabnikov. Politike različnih držav poudarjajo pomembnost najzgodnejše individualne obravnave otrok, ki se že rodijo slepi ali slabovidni oziroma ki izgubijo vid v najzgodnejših letih. Slovenska država se še vedno ne zaveda, kako pomembna je zgodnja obravnava otrok s posebnimi potrebami za ves njihov nadaljnji razvoj. Avtorici poudarita pomen zgodnje obravnave otrok s posebnimi potrebami in položaj slepih in slabovidnih otrok v Sloveniji v obdobju 2000–2004 ter razmišljata o tem, kaj bi bilo treba omogočiti slepim in slabovidnim otrokom tudi v Sloveniji. Pri tem še zlasti poudarita pomen osebne asistencije kot sredstva za neodvisno življenje tudi najmlajših otrok.

Ključne besede: otroci s posebnimi potrebami, okvare vida, zgodnja obravnava, osebna asistencija.

Doc. dr. **Darja Kobal Grum** je predavateljica na oddelku za psihologijo na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, Aškerčeva 2, 1000 Ljubljana [darja.kobal@ff.uni-lj.si]. Mag. **Barbara Kobal** je višja raziskovalka na Inštitutu RS za socialno varstvo, Rimska 8, 1128 Ljubljana [barbara.kobal@guest.arnes.si].

Zdenka Šadl
ČUSTVENO DOŽIVLJANJE STAROSTNIKOV
OD TRADICIONALNIH POGLEDOV K SODOBNIM

Tradicionalni pogledi na čustveno življenje starostnikov na eni strani poudarjajo upadanje in slabitev čustvenih funkcij nasploh, na drugi strani pa povezujejo staranje z naraščanjem negativnega emocionalnega doživljanja. Predpostavke, da se z biološkim staranjem »starajo« oziroma »negativizirajo« tudi človekova čustva, avtorica preveri s pomočjo novejših raziskav, ki pokažejo, da je poenostavljen pogled na odnos med procesom staranja in čustvi problematičen. Večina raziskav kaže pozitivno sliko emocionalnega življenja v starosti. Staranje ne prinaša povečanega tveganja, temveč je prej varovalo pred doživljanjem negativnih čustev, pozitivno čustvovanje starostnikov narašča ali

vsaj ohranja razmeroma stabilno raven, emocionalna kontrola in regulacija pa se v starosti izboljšata. Članek v nadaljevanju obravnava teorijo socioemocionalne selekcije, ki pojasnjuje izboljšano emocionalno dobro počutje starostnikov, hkrati pa avtorica razkriva, da se prek specifične emocionalizacije starostnikov odvija produkcija starostnikov kot Drugih.

Ključne besede: staranje, teorija socioemocionalne selekcije.

Doc. dr. **Zdenka Šadl** predava na Fakulteti za družbene vede. Zdenka Šadl, Gregorčičeva 7, 1000 Ljubljana, 01 4259835, 031 684370 [zdenka.sadl@fdv.uni-lj.si].

Klelija Štrancar, Majda Pahor **UMIRANJE KOT DRUŽBENI POJAV**

Avtorica obravnava institucionalno prakso skrbi za hudo bolne in umirajoče in njihove svojce v luči nekaterih socioloških teorij. Proces, ki je pri tem na delu, poskuša pojasniti s konceptoma nehotnih posledic delovanja po Giddensu in dvojnosti družbenega prostora po Habermasu. Berger in Luckmann pa odpirata vprašanja pluralizma in krize smisla v moderni družbi, ki se odražajo tudi na področju umiranja in smrti. V nadaljevanju članek predstavi kraje in situacije umiranja ter obravnava pojmovanje skrbi za umirajoče v njih. V sklepnem delu se osredotoči na razmerja moči v sistemu zdravstvenega varstva kot enega od razlogov za nezadostno skrb za umirajoče – najprej razmerje moči med zdravniki in ostalimi zdravstvenimi delavci, nato pa še v odnosih med zdravstveni delavci in bolniki – in to pojasnjuje s Saleebeyem konceptom perspektive moči. Na podlagi ugotovitve o nezadostni skrbi za hudo bolne, umirajoče in njihove svojce obravnava možne prednosti novejših oblik skrbi v okviru paliativne oskrbe in hospica.

Ključne besede: institucije, družba, moč, skrb, marginalizacija, paliativna oskrba, hospic, smrt.

Mag. **Klelija Štrancar**, rad. ing. in univ. dipl. teol., je zaposlena na Onkološkem inštitutu, Zaloška cesta 2, Ljubljana, 01 5879637 [kstrancar@onko-i.si]. Doc. dr. **Majda Pahor**, univ. dipl. soc., predava na Visoki šoli za zdravstvo Univerze v Ljubljani, Poljanska 26-a, Ljubljana, 01 3001173 [majda.pahor@vsz.uni-lj.si].

Sandra Stare **TRGOVANJE Z ŽENSKAMI ZA NAMENE PROSTITUCIJE**

K širitvi naslovnega pojava prispevajo zlasti globalni dejavniki, katerih posledica je feminizacija revščine v

državah vzhodne in srednje Evrope, ki so nastale s padcem komunističnega režima. Odnosi v njih so patriarhalni, ženske so podvržene fizičnemu, verbalnemu in spolnemu nasilju. Niso spoštovane in imajo slabo samopodobo. Cilj sodobnega trgovanja z ženskami je spolno zlorabljanje. Ženske so žrtve socialno-ekonomske situacije v svoji državi (državi izvora), nato pa so tudi v tranzitnih državah in državah končne destinacije izpostavljene nasilju in grobim kršitvam temeljnih človekovih pravic. Kot žrtev trgovanja opredelimo žensko, ki je bila zavedena ali prisiljena v ponujanje spolnih storitev, žensko, ki je bila sicer seznanjena s polresnico o delu striptize v lokalu, ne pa tudi s tem, da bo morala zadovoljevati spolne želje klientov, in ženska, ki je bila natančno informirana o vrsti in načinu dela, a so jo trgovci spravili v dolžniško odvisnost. Trgovci z belim blagom so člani v verigi dobro organiziranih kriminalnih združb v državah izvora, državah tranzita in državah končne destinacije. Slovenija nastopa v vseh treh oblikah.

Ključne besede: človekove pravice, zloraba, kriminal, migracije.

Sandra Stare, univ. dipl. soc. del., je zaposlena na Zavodu RS za zaposlovanje na projektu informiranja in svetovanja za mlade, ki niso vključeni v izobraževalni sistem. Sandra Stare, Trg svobode 6, 4264 Bohinjska Bistrica, 051 358217 [ism.info@siol.net]

Tea Smonker **PERSPEKTIVA MOČI NA PODROČJU** **DUŠEVNEGA ZDRAVJA V SKUPNOSTI**

Nova dimenzija civilne družbe so v zadnjem desetletju v Sloveniji nevladne organizacije za podporo in pomoč ljudem z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju. Koncept delovanja večine organizacij temelji na skupnostnem načelu in dopolnjevanju medicinskega pristopa s psihosocialnim. V prispevku je predstavljen del kvalitativne analize, v kateri je ocenjena uspešnost programov treh nevladnih organizacij v dodajanju moči uporabniku za vključitev v vsakdanje življenje. Teoretski okvir kriterijev ocenjevanja so prirejena načela perspektive moči v praksi socialnega dela po Saleebeyu.

Ključne besede: moč uporabnika, socialno delo, uspešnost nevladnih organizacij

Mag. **Tea Smonker** je svetovalka v Socialni zbornici Slovenije in sodelavka Društva za duševno zdravje in kreativno preživljanje prostega časa VEZI, Sežana. Socialna zbornica Slovenije, Koseška 8, Ljubljana, 01 5819315, 040 226045 [tea.smonker@soczborsl.si].

Polona Kovač
JAVNA POOBLASTILA CENTROV ZA SOCIALNO DELO
V UPRAVNEM POSTOPKU

Centri za socialno delo so pomembni nosilci javnih pooblastil v Sloveniji, zlasti pri odločanju o pravicah in obveznostih v upravnih zadevah. Statusno delujejo kot javni zavodi, funkcionalno pa kot upravni organi v zadevah iz državne pristojnosti. Pri tem se poraja konflikt med nalogami svetovanja in pomoči na eni strani in oblastnim odločanjem na drugi. Konflikt se pogloblja od 1. 1. 2005, ko s bile uveljavljene zadnje spremembe zakona, ki ureja splošni upravni postopek (ZUP), in odkar centri izvajajo tudi izvršbo lastnih odločb (npr. odvzem otroka). Avtorica ugotavlja, da pri vrsti institutov pravila ZUP v postopkih, ki jih vodijo centri, niso do cela primerna, denimo izključno individualno vodenje postopka, neveljavnost telefonskih stikov, neomejena pravica do pregleda dokumentov, roki za odločanje, načini izvršbe, razmerje med CSD in ministrstvom kot pritožbeno instanco. Zato bi bilo treba v prihodnje več pozornosti posvetiti tako prenosu upravnih zadev na sodišča, poenostavitvi upravnega postopka za nosilce javnih pooblastil na splošno in ureditvi procesnih določb v materialnih predpisih, torej razvoju posebnih upravnih postopkov.

Ključne besede: upravni postopek, socialno varstvo, subsidiarna raba ZUP, vpogled v spis, izvršba.

Dr. **Polona Kovač** je višja predavateljica na Fakulteti za upravo in Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani. Fakulteta za upravo, Gosarjeva 5, Ljubljana, 041 787 335 [polona.kovac@fu.uni-lj.si].